

Většina nově příchozích obyvatel má totiž malé a ještě menší děti. To znamená, že maminky jsou na mateřské dovolené a jsou rády, když jim starší děti vezmou do ochozské školky a školy. Možnost kroužků a mimoškolní činnosti dětí také jenom uvítají.

Společenskému dění v obci se také žádná z rodin nevyhýbá, ti z nich, kteří mají malé děti, by rádi uvítali nějakou hlídací tetu, aby

viděli divadelní představení nebo se zúčastnili plesu.

Stála jsem tam uprostřed roze-stavěného sídliště a představovala si, jak to tu bude vypadat za 10–15 let. Ano, automobilový provoz tu bude velký (zvláště ráno a k večeru) a pro nás, předchozí obyvatele, u vjezdu do sídliště, velmi obtěžující. Naštěstí to nebude všechno hned, ale postupně si na vzrůstající provoz zvykne.

Z nové dopravní komunikace se otevírá nezvykle nový pohled na Skalky a na Ochoz, protože dříve jen málokdo šplhal do poloviny pole, později planiny, aby se odtud rozhlédl.

Bylo celkem teplé jarní odpoledne a okolo byla cítit i z nových emigrantů a jejich malých dětí energie vznikajícího života. A to je velmi pozitivní.

(hš)

Oživme pozapomenutý příběh vápenictví

Seriál o ochozských vápenících, o jejich řemesle, rodinách, cestách i živoucím odkazu

Druhý díl odpoví mimo jiné na otázky: Proč vápeníci raději ukládali vápno napřed do dřevěné boudy, než aby ho naložili z pece rovnou na vůz? Jak dříve vypadala těžba vápence a výpal vápna? Co to byl popelník, prah nebo čelesno? Jak vypadaly pleskáče, krovky, ramena, hrče nebo lístky? Jaké dřevo se při pálení vápna v selských vápenicích používalo?

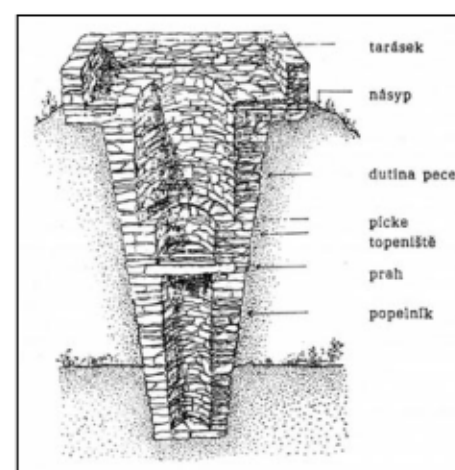
V minulém čísle zpravodaje jsme se zabývali způsobem života ochozských vápeníků, pověděli jsme si, jak se vápno prodávalo a kam všude se až vápno z jižní části Moravského krasu dostalo. Tentokrát na to navážeme a povíme si něco o tom, jak se vlastně vápno v selských vápenicích vyrábělo. Pramenem nám k tomu může být třeba práce z pera Pavla Kurfürsta o lidovém vápenictví na Dražanské rohovině v okolí Ochoze a zejména ve Vysočanech, dále práce Rostislava Vermouzka o vápenicích v Moravském krasu, konkrétně v okolí Lažánek, případně výsledky archeologických výzkumů Petra Kosa z Mokré, který prozkoumal například zbytky selské vápenice datované do šestnáctého století v poloze Spálená seč v těžebním prostoru

velkolomu u Mokré, a na základě výsledků tohoto výzkumu provedl se svými kolegy experimentální výpal vápna v rekonstrukci této pece. V neposlední řadě nám do procesu tradiční výroby vápna v Ochozi u Brna a okolí dává nahlédnout Josef Pokorný ve své práci o možném objeviteli Ochozské jeskyně Francku Capramentovi.

A jak tedy výpal vápna v selských vápenicích probíhal? Před vlastním výpalem bylo nutné na místo budoucí pece přivést dřevo, vápenec na výpal a také kámen a jíl na stavbu pece. Na stavbu pece se používala zejména na Dražanské vrchovině běžná kulmská droba, které se lidově říkalo čemé kameň. Slínovice se dovážela od nejbližšího potoka. Na místě se mísila s vodou a sloužila na výmaz pece. Dřeva bylo na jeden výpal potřeba asi 150–240 m³. Používalo se dřevo různých stromů, zejména ale smrková kulatina, případně i lipové dřevo. Tvrdé dřevo se používalo méně, protože ačkoliv se například pálením dubového dřeva dá dosáhnout vyšší teploty, pro správné vypálení vápna je důležitější rovnoměrnost výpalu. Při experimentálním výpalu vápna pod vedením Petra Kosa bylo použito dřevo břízy, habru a modřínu. Vápenec na výrobu vápna se těžil v drobných selských lomech, případně v lomu obecním.

Kámen lámali vápeníci vždy jen v množství, které mohli odvést jedním povozem k peci. K lámání vápence docházelo většinou v zimě od prosince do února. Za jednu sezónu mohl vápeník nalámat asi 60–110 tun kamene, což je asi 130–230 fůr, z čehož plyne, že denně musel odvést 3–4 fůry. Vápenec byl často na povrchu zvětralý, takže ho bylo možné lámat pouze sochory. Jinak se používal také špičák a těžká železná palice na zatloukání klínů. Později se na kompaktní skálu používal také střelný prach. Díry pro nálož vrtali vápeníci nebozízem, který během otáčení zatloukali těžkým kladivem do skály. Těžby vápence se zúčastňovaly celé rodiny vápeníků včetně žen a dětí.

Vlastní stavba selské vápenice byla poměrně náročná. Pece se

Řez starším typem selské vápenice. Autorem kresby je Pavel Kurfürst.